

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

ПЕДАГОГІЧНА НАУКА І ОСВІТА У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали

VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

16 травня 2025 року

Одеса
Букаєв Вадим Вікторович
2025

ЗМІСТ

ПРОБЛЕМНИЙ КОНТУР СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ, СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР

Аврамова Т. А. Викладання іноземної мови у XXI столітті: міжкультурна комунікація, критичне мислення та глобальні компетентності	9
Беньковська Н. Б. Організаційно-педагогічні особливості підготовки майбутніх офіцерів у Великобританії	11
Гаран І. В. Інтеграція штучного інтелекту в управлінську діяльність закладів загальної середньої освіти: теоретичний аналіз понять та особливостей впровадження	14
Гончаренко Л. Л. Розвиток критичного мислення майбутніх фахівців у галузі права: досвід країн ЄС	16
Грон В. В. Природна мета освіти: ретроспективний аналіз поняття	18
Здрагат С. Г. Методологічні підходи евалюаційного дослідження	21
Іванова Н. Г., Анастасієва А. С. YOUTUBE-канал LAU DANCE як простір соціокультурної інтеграції: навчання іспанської мови через латиноамериканські танці	24
Капука В. В. Формування здорового способу життя як педагогічна проблема	27
Козлова І. С. Розвиток критичного мислення сучасної особистості	30
Кузисцова Н. В. Одеські курси підготовки вчителів та вчительок середніх навчальних закладів (1909-1916): традиції новаторства	33
Лентарева Т. В. Розвиток емоційної стійкості особистості в умовах військових дій і збройних конфліктів	37
Подлесна В. І. Детермінанти гальмування та каталізатори процесів отримання вищої освіти в умовах воєнного стану	40
Сидоркіна Н. С. Зв'язок самоефективності та інтелекту особистості	43
Солнцева О. А. Організація психологічного супроводу підтримки ментального здоров'я фахівців у сфері освіти	46

РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН В ОСВІТІ

Галятівська К. С. Самоосвітня діяльність як чинник підвищення професійної компетентності вихователя ЗДО	49
Гаран О. В. Управління розвитком інформаційно-цифрової компетентності вчителів закладу загальної середньої освіти: теоретичні основи	51
Дружененко Р. С. Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя української мови: критерій нормативності	53
Заварова Н. В. Травмофокусований підхід як вектор професійного розвитку педагога в умовах сучасних освітніх викликів	56
Іващенко О. А. Психологічні чинники професійного здоров'я викладача	58
Кириченко Н. М., Болдирєва Г. В. Створення в закладі освіти умов для професійного зростання педагогічних працівників	60
Кузисцова О. В. Професійний розвиток педагогів-супервізорів як ресурс підтримки освітніх змін	63
Лебедик Л. В. Розвиток особистісно-професійної компетентності майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти	67
Лєскова А. А. Стрес у педагогів в умовах війни та шляхи його подолання	70

2. Карташова Л. А., Пліш І. В., Бахмат Н. В. Розвиток цифрової компетентності педагога в інформаційно-освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 68. №6. С. 193–200. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v68i6.2543>.
3. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті : навч.-метод. посіб. / За ред. Н. В. Морзе. Київ : Університет менеджменту освіти, 2023. 95 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/708250>.
4. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators : DigCompEdu. Luxembourg. Publications Office of the European Union. 2017. 95 p. DOI: <https://doi.org/10.2760/159770>.

Науковий керівник: Муковіз Олексій Павлович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Oleksandr Haran

Master Student

Odessa Regional Academy of In-Service Education

Odesa, Ukraine

**MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT
OF TEACHERS' INFORMATION AND DIGITAL COMPETENCE
IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS:
THEORETICAL FOUNDATIONS**

Keywords: information and digital competence, teacher, development management, digitalization, general secondary education institution.

Дружененко Раїса Сергіївна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-7002-4273>

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ:
КРИТЕРІЙ НОРМАТИВНОСТІ**

Ключові слова: вчитель української мови, комунікативна компетентність, фахова підготовка спеціаліста, освітній процес, лінгводидактика.

Формування комунікативної компетентності вчителя – проблема, яка завжди привертала увагу науковців-лінгводидактів. Можна спостерігати різнобічні дослідження на основі деяких підходів: компетентнісного, професійно орієнтованого, діяльнісного, соціокультурного, дискурсивного, риторичного, культуромовного. Відповідно феномен комунікативної компетентності вчителя української

мови представлений у наукових розвідках або як складник професійної компетентності вчителя; або як продукт дискурсивного чи риторичного мовлення; або як маркер соціокультурних реалій; або як інструмент комунікативної діяльності.

На наше переконання, важливим у парадигмі досліджень із комунікативної компетентності вчителя є висвітлення фахівцями проблеми нормативного мовлення і нормативної комунікації педагога у професійній діяльності, зокрема на уроках української мови.

Урок – це комунікативна подія, що зумовлює реалізацію вчителем деяких комунікативних навичок: по-перше, точно й логічно передавати навчальну інформацію; по-друге, адекватно сприймати здобувачів освітнього процесу й етично реагувати в конкретних ситуаціях спілкування; по-третє, позитивно взаємодіяти з учнівським середовищем і досягати комунікативної мети. Важливим у цьому є дотримання вчителем комунікативних норм, які забезпечать уникнення комунікативних конфліктів.

Переконані, що комунікація вчителя має бути нормативною, відповідати комунікативній культурі та її якостям (правильності, етичності, естетичності, точності, логічності, виразності, багатству, доречності, стислості, ясності тощо [4], а також гнучкості, емоційності, діалогічності, імпровізаційності, саморегулятивності, впливовості, адресованості [2]). За такої умови вчитель може бути зразком мовної особистості, джерелом не тільки для споглядання, але й наслідування учнями.

Задля достовірності фактів порушення сучасними вчителями літературних норм, що становлять основу спілкування, ми проаналізували сучасний педагогічний дискурс за критерієм нормативності. Було виявлено порушення орфоепічних, пунктуаційних, орфографічних, лексичних (професійна лексика), граматичних норм, а також норм точного, логічного, доречного, стислого, виразного, етичного, естетичного мовлення. Власне комунікативні навички також потребують удосконалення: уміння звернутися, похвалити, толерантно зробити зауваження, zorganizувати дискусію, стисло і зрозуміло пояснити новий матеріал, поставити запитання, дотриматися логічних переходів від одного етапу уроку до іншого, підбити підсумки тощо.

На наш погляд, роботу над формуванням комунікативної компетентності майбутнього вчителя слід починати з першого року навчання на основі елементів професійного дискурсу та його фрагментів. Для цього можна поетапно впроваджувати спеціальну систему вправ і завдань під час викладання дисциплін освітньої програми: «Вступ до спеціальності», «Орфографічний тренінг», «Орфоепічний тренінг», «Фонетика. Орфоепія» – на першому році навчання; «Лексикологія.

Фразеологія», «Морфеміка. Словотвір», «Комунікативний тренінг» – на другому році навчання; «Морфологія. Орфографія», «Методика викладання української мови в ЗСО» – на третьому році навчання; «Синтаксис. Пунктуація», «Стилістика. Культура мовлення» – на четвертому році навчання.

Ефективними прийомами роботи є: спостереження й аналіз професійно орієнтованих текстів монологічного або діалогічного змісту на предмет відповідності мовлення автора (вчителя) ознакам культури мовлення; створення на заняттях професійних ситуацій задля розв'язання комунікативних завдань; проєктна діяльність з питань нормативного мовлення вчителя української мови; наукові мінідослідження професійного дискурсу у визначеному напрямі тощо.

Закладаючи концепцію формування комунікативної компетентності сучасного вчителя української мови, надаємо ваги розвитку професійного мовного чуття, мовного смаку, а також мовної пильності, що є важелями сформованої мовної свідомості вчителя як важливого психологічного чинника.

Список використаних джерел

1. Дубовик С. Г. Культура професійного мовлення як складник професійної культури вчителя. Українська мова і література в школі. 2014. Вип. 5. С. 43–46.
2. Калюжна Т. Г. Культура педагогічного мовлення : методичні рек. Київ. 2011. 51 с.
3. Корніяка О. М. Культура спілкування педагога: психологічний вимір. *Актуальні проблеми навчання і виховання людей з особливими потребами* : зб. наук. пр. 2007. 3(5). URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/247>.
4. Кричун Л. До проблеми культури мовлення вчителя. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. 2018. Вип. 165. С. 513–516.
5. Окуневич Т. Г. Формування образності мовлення студентів-філологів у процесі професійної підготовки. *Науковий вісник Донбасу*. 2012. №2. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN18/index.htm>.

Raisa Dryzhenenko

Candidate of Pedagogical Sciences (Ph. D.), Docent,

Associate Professor at the Department of Department of Ukrainian Language

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Kyiv, Ukraine

FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF A FUTURE UKRAINIAN LANGUAGE TEACHER:

NORMATIVE CRITERIA

Keywords: Ukrainian language teacher, communicative competence, professional training of a specialist, educational process, linguodidactics.